

Ignacy R. Danka

DZIEJE I IDEE KLANU AUSRAN

Ausra, podówczas określona jako koło literackie, powstała w mrocznym okresie dziejów, jakim był dla wschodniej Europy czas krzewienia komunizmu. Do utworzenia koła przyczynił się przyszły jego sekretarz, potem kanclerz Nyrejos Kempos¹. Powoływał się na dotychczasowy dorobek przyjaciół w dziedzinie poezji i językoznawstwa indoeuropejskiego. Miało powstać stowarzyszenie całkiem inne niż oddane państwu organizacje typu Związku Młodzieży Polskiej czy Służby Polsce.

Zwołane w październiku 1954 r. pierwsze zebranie koła ustaliło jego nazwę *Ausra* – Zorza, powołało zarząd z prezesem (*prosedos*), którym został Enignatos Donkos i określiło jako główne zadanie stowarzyszenia tworzenie literatury ausrańskiej również w rekonstruowanym języku indoeuropejskim. Prezes i sprzyjający mu członkowie koła dążyli do ożywienia języka indoeuropejskiego, a także wierzeń i obyczajów naszych przodków, aby stworzyć coś w rodzaju nowego, a inspirowanego pradziejowymi faktami, etnosu indoeuropejskiego. Miało to wzbogacić współczesną kulturę o wartościowe pierwiastki rodzime zatarte przez czas. Członkowie koła Ausry wywodzili się głównie spośród uczniów Technikum Księgarskiego, mieszczącego się wówczas na Dołach – dzielnicy Łodzi. Dołączyli wkrótce do nich uczniowie innych szkół średnich, głównie Technikum Włókienniczego przy ulicy Wólcząńskiej. Przez pierwsze dwa lata działalności koło formalnie podlegało kierownictwu Technikum Księgarskiego.

Od samego początku, a więc od jesieni roku 1954 r. po dzień dzisiejszy jest prowadzona kronika w rekonstruowanym języku indoeuropejskim – ausrańskim². Kronika Ausran – *Atnalia Ausranom* – zawiera obecnie 54 roczniki. Na przełomie

¹ Imiona osób, bogów, tytuły i nazwy instytucji indoeuropejskich i ausrańskich dostosowujemy w pisowni do norm grafii polskiej, gdyż ich oryginalne zapisy bywają z powodu braku odpowiednich czcionek często w druku zniekształcane.

² Od tej pory używać będziemy terminu: język ausrański na oznaczenie rekonstruowanego języka indoeuropejskiego używanego przez Ausran, w którym dla oddania nowoczesnych i współczesnych pojęć wprowadzono wiele leksykalnych nowotworów.

lat 50. i 60. ubiegłego wieku Nyrejos Jauros pisał również po polsku kronikę Ausran warszawskich.

Rozwój sfery ideowej koła prowadził do zainteresowania religią ludów indoeuropejskich. Powołano kapłanów (*blaghmenes*), którzy na początku zebrania koła odmawiali modły i składali ofiary z wina (*gheumena*) poszczególnym bogom indoeuropejskim. Najwcześniej w ten sposób czczeni bogowie indoeuropejscy to: *Dieus Pater* (Ojciec bogów, uosabiający niebo, dzień i prawo), *Ghema Mater* – *Dghom Mater* (Ziemia Matka), *Pusan* (bóg przyrody), *Perkvunos* (Perun, bóg burzy), *Ausra* (bogini świtu), *Dghympotis* (pan ziemi), *Watinos* (bóg poezji), *Sawelijos* (bóg słońca), *Worwynos* (bóg nocy i bezmiernego kosmosu), *Mitros* (bóg przyjaźni i przymierza), *Leudheros* – *Medhunos* (bóg miodu i alkoholu), *Loubhona* – *Abhrodita* (bogini miłości), *Nosetiwie* – *Palikowie* (opiekuncze boskie bliźnięta), *Agnis* – *Yngnis* (bóg ognia), *Bhagos* (bóg szczęścia) i *Dhughy* (boginie losu).

Z ciekawych pojęć religijnych właściwych ówczesnym Ausranom można wymienić pojęcia: *ghvoues* – tj. łaska odwzajemniająca oddanie się bogu przez człowieka, *synta* – zgubne zaślepienie, zesłane przez bogów za przewinienia, *tiegves* – obawa przed zetknięciem się z zakazanym miejscem, przedmiotem lub człowiekiem, *tepes* – żarliwość, asceza.

Po roku działalności między czołowymi działaczami koła doszło do poważnych sporów. Kanclerzowi Nyrejosowi Kempie nie odpowiadał radykalizm Indoeuropeistów. Irytowało go gorliwe szerzenie rekonstruowanego języka indoeuropejskiego, przymusowe nauczanie go i żądanie jego znajomości traktowanej jako warunek pełnowartościowego członkostwa Ausry, które stanowiło godność starszego – *geronta*. Kempas uznał język indoeuropejski za zbyt trudny, aby żądać opanowania go w stopniu równym sprawności mówienia językiem ojczystym. Część członków stanęła po stronie kanclerza. Nazwano ich Nyrianami. Indoeuropeiści – Atynyrianie – przeciwstawili się ostro Nyrianom. Powstały ponadto dwa stronnictwa: Deksjanie³ i Bractwo. Doszło nie tylko do kłótni, lecz również do bójek i to z korzystaniem z najemników. Wybuchły skandale, które skończyły się delegalizacją działalności Ausran na terenie Technikum Księgarskiego.

Wydarzenia te posłużyły za materiał do pieśni, które urosły do rangi epopei utworzonej w rekonstruowanym języku indoeuropejskim, nazwanej *Antinyrianika*. Opisuje ona zmagania z jednej strony ludzi walczących o ideały indoeuropejskie, z drugiej wydarzenia w świecie idealnym, gdzie walczą ze sobą indoeuropejscy bogowie i chrześcijańscy święci. Powstały też pierwsze utwory sceniczne o podobnej jak *Antinyrianika* tematyce. Śpiewano w rekonstruowanym języku indoeuropejskim – ausrańskim pieśni, spośród których pieśń *Ai, Arejes, iome en pontim* została przez ogół uznana za hymn Ausry.

Mimo wymuszonej delegalizacji Ausranie działali nadal, z tym tylko, że początkowo członkowie dawnego zarządu przed swoimi tytułami stawiali przedrostek „ex”: exprezes, exsekretarz. W krótkim czasie zarzucono ten zwyczaj i działalność odbywała się nadal, choć na innym już terenie. Spotkania przeniesiono głównie na

³ Ci pierwsi (Deksjanie) nie dbali o poprawność języka ausrańskiego, tworzyli jednak w swojej gwarze popularne piosenki śpiewane również przez ortodoksyjnych Ausran. Krótka działalność Bractwa, którego przywódcą został Ausranin Longhinos Markos, niczym specjalnym nie zaowocowała.

Bałuty, Żabieniec i Kały. Zbierano się w domach lub urządzano wycieczki na podmiejskie łąki i lasy. Zebrania rozpoczynało *jagnes* – nabożeństwo w języku indoeuropejskim, w czasie którego składano ofiary bogom. Następnie kapłani lub geronci wygłaszali przemówienia dotyczące aktualnych spraw, *spelna* – kazania i naukowe wykłady indoeuropeistyczne.

Należy nadmienić, że ofiary to głównie tzw. *gheumena*, wino wylewane po krótkiej modlitwie lub recytacji hymnu (*mentlom*). Rzadziej składano ofiary z piwa, masła lub ciast: ostatnie dwa rodzaje ofiar to tzw. *sponda*. Nigdy nie zdarzało się, aby ktoś z Ausran pomyślał o złożeniu ofiary z żywej istoty. Postępek taki uważany byłby za godny potępienia. Uważano, że upadek pogaństwa powodowany był, poza innymi czynnikami, faktem składania ofiar ze zwierząt.

Pod koniec 1957 r. powstała filia Ausry w Warszawie. Po roku trzech członkowie Ausry warszawskiej (Nyrejos Jauros, Kasjos Stymbo i Kasjomeros Bhelesko) otrzymali godność gerontów. Pierwszy z nich został również obwołany warszawskim kapłanem boga Pusana. W jakiś czas potem Kasjos ogłosił się prorokiem. Jego proroctwa nie zyskały uznania kapłanów ausrańskich, jak również większości osób, które z nimi się zaznały. Kasjos rozprawiał się w proroctwach z osobistymi przeciwnikami i przepowiadał klęski. Pozytywną stroną działalności Kasjosa było rozwijanie przez niego twórczości w języku ausrańskim. Pozostało piękne *mentlom* (m. VIII) poświęcone chwale boga Pusana, komedia pt. *Pelnata epibda*⁴, seria ausrańskich opowieści, aforyzmy i same proroctwa pisane po polsku. W folklorze ausrańskim pojawiły się dzięki niemu pieśni adaptowane z twórczości przestępczej, Kasjos bowiem oprócz polonistyki oddał się studiom kryminologicznym.

Za pozytywne w życiu i działalności Ausran warszawskich należy uznać pogłębienie uniwersyteckich studiów w dziedzinie indoeuropeistyki⁵. W związku z tym Ausranie rozwinęli studia filologii klasycznej i indianistyki. Badania nad Wedami, *Iliadą*, *Odyseją*, hymnami Homeryckimi, teogonią i poezją staroislandzką pozwoliły na tworzenie lub odtwarzanie pierwotnych hymnów religijnych w rekonstruowanym języku indoeuropejskim, zwanych *mentla*. Są one poświęcone wielu spośród wymienionych już bóstw indoeuropejskich. Szczęśliwym i owocnym było też związanie się Ausran z doktorem indologii braminem Hiranmoyem Ghoshalem, który uznał za duchowych synów kapłanów ausrańskich. Nieco później przybył do Polski bratanek Hiranmoya – Rudlowiros. Pojawili się w Polsce również inni członkowie rodu Ghoshalów. Z inicjatywy Rudlowira Ausranie ustanowili 25 września Dniem Braterstwa Wszystkich Indoeuropejczyków (*Ariowenetom Bhratrias Diwom*).

Poza rodem Ghoshalów na Ausran oddziaływali również polscy działacze hinduistyczni, szczególnie Leon Cyboran i Karol Jasiewicz, głoszący humanistyczne prawa tolerancji, ahimsy (nieszkodzenia), jaroszostwa. Byli oni popierani przez ausrańskich bhlaghmenów i gerontów. Zadomowiły się wśród Ausran pojęcia: *kyn-tadhedhmiom* – życia według reguł i *dinokvoliom* – przestrzegania zasad porządku dziennego. Ausranie warszawscy, a w ślad za nimi łódzcy, potępił zabijanie zwierząt i polowania.

⁴ „Skórzana pończocha”.

⁵ O wynikach tych studiów i osiągnięciach naukowych Ausran pisze I. R. Dank a, *De Auroranorum (Ausranorum) scientiae studio*, [w:] *Tradycje indoeuropejskie w ruchu ausrańskim*, red. idem, Łódź 2000, s. 6-8.

Latem 1960 r. zwołano Zjazd Ausran łódzkich i warszawskich w Lesie Tuszyńskim. Już u progu działalności Ausry kanclerz Kempas usiłował wprowadzić statut, który nawiązywał do zasad filomatów i filaretów. Kempas wprowadzał także zasady porządkowe i obowiązek posługiwania się dobrym językiem polskim. Statutu tego geronci nigdy nie przyjęli. Szczególnie zwalczał go, również w pismach polemicznych, *kaputmonus*⁶ Ulukos Tuskiowiskos. Zjazd w Lesie Tuszyńskim, powołując nowy statut – *Dhedhmat*, uznał Ausrę klanem, określił ją także jako stowarzyszenie apolityczne⁷. Jedyną polityką klanu miała być *bhratria* – braterstwo członków stowarzyszenia i postulat braterstwa ludów indoeuropejskich. Pierwszą częścią *Dhedhmatu* jest deklaracja ideowa zakładająca, że Ausranie stanowią wspólnotę kulturowo-językowo-społeczną. Nadmienia się tam, że wśród Ausran działają wyznawcy dawnej religii indoeuropejskiej. Zastrzega się, że choć klan popiera własną religię, nie głosi jej wyższości nad innymi i popiera dyskusje filozoficzne i teologiczne z wyznawcami innych kultów, z zachowaniem tolerancji i poszanowania dla odmiennych poglądów. Inne części *Dhedhmatu*, opracowane przede wszystkim przez geronta Agemena Gheredaka, wprowadziły system zasad porządkowych, a także sankcjonowały podział Ausran na dwie klasy: pierwszą gerontów – starszych znających język indoeuropejski oraz prawa klanu i drugą apotów – rozpoczynających naukę języka ausrańskiego, zdobywających wiedzę, a także zasługi pozwalające im na przejście do klasy gerontów.

Niezależnie od wspomnianego tu *Dhedhmatu*, określanego inaczej jako *Dhedhmat* świecki, *bhlaghmeni* (kapłani ausrańscy) opracowali także *Dhedhmat* *bhlaghmeński*. Teologia ausrańska broni politeizmu i prawa wszystkich ludów do pielęgnowania ich rodzimej wiary. Stwierdzono w niej, że wyznaczanie liczby bogów ma równie mało sensu, jak określanie ich barwy. Bogowie stanowią personifikacje sił i praw przyrody. Indoeuropejcy i ausrańscy bogowie to *deiwoi* – istoty świetliste – niebianie, *dhesoi* – bogowie siły, *aisoi* – bogowie zdrowia i powodzenia. Należy dążyć do odzyskania wiedzy o wierzeniach i przekonaniach naszych europejskich przodków, zatartej przez działanie niszczącej siły czasu i przejmowanie idei obcych. Na Europę od dawna oddziałują kultury i ideologie semickie Fenicjan, Żydów i Arabów. Obecnie wyznawane religie i ideologie w niektórych społeczeństwach europejskich niemal zupełnie utraciły pierwiastki rodzime. Należy bronić rodzimych kultur i wierzeń tam, gdzie one jeszcze w jakiejś mierze przetrwały. Ausranie chcą wzbogacać je o wartości odzyskane dzięki badaniom pomników indoeuropejskiej przeszłości. Należy popierać również dążenia do utrzymania bądź wzmocnienia własnej tożsamości u ludów nieindoeuropejskich. Osiągnięcia w tej dziedzinie mają przecież także przedstawiciele społeczności fińskich.

Powszechna znajomość Biblii stanowiącej zdaniem Ausran przekaz historii narodu żydowskiego przy pełnej niewiedzy o aryjskiej Rygwedzie jest krzywdząca.

⁶ *Kaputmonus* jest to tytuł oznaczający przywódcę militarnego. Nadano go Ulukowi w okresie zmagania z Nyrianami – zwolennikami Kempasa.

⁷ W czasach Polski Ludowej apolityczność – niekomunistyczne ruchy ideowe, coś, co podejrzewano o idealizm było podówczas bezwzględnie zwalczane. Zwalczano i ruch ausrański. Część dokumentacji i korespondencji Ausran była przejmowana przez milicję i Urząd Bezpieczeństwa. Ausranie uważali, że dzięki opiece ich bóstw zatrzymania i inne przejawy prześladowań nie uniemożliwiały dalszego istnienia klanu.

Zdaniem tłumacza Rygwedy, Maxa Müllera, Europejczycy są Indoeuropejczykami pod względem języka, duchowo zaś są Semitami. Współczesny filozof Marian Opara podkreśla, że religia chrześcijańska jest w gruncie rzeczy nie europejska, ale azjatycka. Oczywiście, uczeni ci to nie Ausranie. Ausranie jednak dostrzegają problem, jakim jest częściowa utrata tożsamości indoeuropejskiej. Tłumaczą i popularyzują pieśni Rygwedy. Nie przyjmują też do siebie zarzutu wulgarnego antysemityzmu. W działaniu ich można by raczej doszukać się wzorowania na postępowaniu Żydów, którzy utrzymują w stanie czystym swoją religię i przywrócili w Izraelu do życia język hebrajski.

W latach 70. następowało rozszerzenie panteonu indoeuropejskiego. Towarzyszył temu rozwój teologii ausrańskiej. Pojawiły się publikacje na temat działalności i wierzeń Ausran. Zwykle były to relacje pisarzy i dziennikarzy, którzy nie zgłębili istoty rzeczy, ekscytowali się zaś powierzchownymi zjawiskami różnymi od normalności. Dlatego też przedstawiano Ausran jako śmiertelnych wrogów esperantystów. Uważano ich też za hinduistów, bądź za bliskich dawnym Persom synów ognia. Jeden aspekt sprawy przesłaniał im całokształt. Śmiemy sądzić, że nawet dziś pod koniec pierwszego dziesięciolecia dwudziestego XXI w. nie mamy pełnej i zadawalającej relacji o ideach i kulturze tego niezwyklej etnosu, jaki stanowią Ausranie.

W latach 70. odrodził się wśród Ausran kult takich bogów, jak: *Ekwona* (bogini koni), *Kobejros* (bóg bogactwa) wraz z boginiami o imionach: *Pyludhia* (Wielość), *Opis* (Zasobność), *Ghabhia* (bogini domu, przybytku i wpływów), *Nuja* (bogini przednówku, kryzysu, klęski, wojny) i jej syn *Nujalios*. Trudny do określenia i wyjaśnienia cud, jaki przydarzył się rodzinie Bheleskenów w Warszawie kazał powołać kult Larów (*Lases*) – bóstw przypominających słowiańskie bóstwa domowe lub skrzaty. Gdy zaniechano złożenia im ofiar, w niewyjaśniony sposób rozpadł się stolik i z rozbitej butelki wylało się wino.

Djusebhos Makio, kapłan Worwynosa, regbhlaghmo, rozbudował zaniedbywany dotąd kult zmarłych (*Weles*), czczonych dzięki niemu w święto obchodzone w początkach maja, o nazwie *Weldiwa*. Również w czasie innych uroczystości, a także przy pogrzebach kapłan śpiewa heksametryczny hymn o umarłych *Obhi ghymynsu myrtojsu*. W kulcie zmarłych występują bogowie zwani *dhesoi*: Welpotis, Ghema Mater, Lasyntia – niejako Matka Larów, Ladha – pani rzeki zapomnienia, Welkolia – pani krainy zmarłych. Między światem żywych a Welkolią krążą Welgusy – boginki zbierające dusze. Tu także spotyka się duchy zmarłych: *dhousoi*, *weles*, wśród tych szczególnie złośliwe – *lemures*. Brat regbhlaghmena Djusebha, Morigonos Makio zamieszkały w Gdańsku został kapłanem Tritopotisa i Ymbhitrity – bóstw morza. W latach 70. ausrańską odpowiedzią na ruch Solidarności były pieśni i *mentlom* ku czci *Symdhorony* – bogini wspólnoty ludzi broniących swych słusznych praw.

Ausranie zajęli się również naukową stroną pogaństwa. Powstały, w znacznej części publikowane, prace dotyczące wierzeń i bóstw indoeuropejskich, np.: Enignatos Donkos w swojej dysertacji doktorskiej udowadniał indoeuropejskie pochodzenie greckich bóstw Apollina i Artemidy, czczonych u Ausran pod imionami *Apolio* i *Artemitia*, potem zaś badał kult Larów i rzymskich bóstw podziemnych. Woidoklewes Witsakos wykazywał, że indyjski bóg Rudra i słowiański Rgieł są tymże samym, co indoeuropejski Rudlos – bóstwo groźne i zabójcze. Woidoklewes jest autorem

znakomitych studiów o bliźniaczych, opiekuńczych bogach Palikach, Nui – bogini przednówku i klęski, a także o bóstwach domowych. Odnalazł odpowiednik rzymskich Larów w religii Luzytanów. Djusebhos Makio umiejący recytować z pamięci indoeuropejskie hymny (mentla) równie dobrze jak hymny Homeryckie, analizował ausrańskie mentla poświęcone Saweliosowi – bogu słońca. Antiklewesia badała kult Pusana w literackich źródłach greckich, indyjskich i bałtyckich. Kapłanka Ausry Teutomera napisała rozprawę doktorską na temat Tablic Iguwińskich, dokumentu traktującego o bóstwach i rytuałach włoskiego ludu Umbrów.

Z początkiem XXI w. ruch ausrański przestał się rozszerzać. Od kilku lat nie przybywa nowych członków, święta inicjują weterani. Według antycznego powiedzenia „wszystko jednak pozostaje na kolanach bogów”.